

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΜΧΩ

Ἐξακόσαιο χιλιάδες (ἀριθμὸς 600,000 χιλ.) σράγγων χρυσῶν, κατατεθειμένων εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, ἐπὶ σκοπῷ ἰδρύσεως Ἑπαγγελματικῆς Σχολῆς, εἶνε βεβαίως μία τῶν σημαντικωτέρων δωρεῶν, ἐξ ὧν ἔγινον πρὸς τὸ «δημόσιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους». Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ ὁμογενὴς ἱατρὸς κ. Γεώργιος Κυριαζῆς, ὁ ἐργάτης τῆς δωρεᾶς ταύτης, ἐλέγχεται οὐ μόνον φιλόπατρις ἀνὴρ ἀλλὰ καὶ συνετὸς, καλὸς γνωρίζων τὸ κάλλιστον ἴσως τῶν καθημάτων, πῶς νὰ διαθετῇ χρησιμώτερον τὰ χρήματα, τὰ περισσεύοντα ἢ οἰκονομούμενα ἐκ τῆς πληρώσεως τῶν ἀτομικῶν ἀναγκῶν.

Καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἡσθάνθησαν τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν νὰ εὐεργετήσωσι διὰ τοῦ χρήματος, ἀφ' οὗ δὲν ἐδύναντο ἄλλως· πλὴν αἱ δωρεαὶ τῶν ἡ ἀπερροφήθησαν μικραὶ ὑπὸ τῶν ἐκατομμυρίων ἐλλειμματίου προϋπολογισμοῦ ὅταν ἐδωρήθησαν ἀπλῶς εἰς τὸ Κράτος, ἢ κατηναλώθησαν εἰς ἄλλα ἀσκόπα ἢ τοῦλάχιστον ἐλγνῶτερον ἐπέειγνον καὶ ὠφέλιμα. Δωρεᾶ μεγάλη, παραδείγματος χάριν, πρὸς ἰδρύματα εὐπόρα καὶ καλῶς λειτουργοῦντα, ἢ πρὸς πρόσωπα ὑψηλά, τὰ ὅποια ἴσως μόνον χρημάτων δὲν ἔχουσιν ἀνάγκη, μὲν φαίνεται δωρεᾶ χαμένη· γελοία δὲ αὐτόχρημα ἢ ἀνέγερσις Ξενοδοχείων ὑψηρῶν καὶ πολυδαπνῶν διὰ νὰ δωρηθῶσιν εἰς τὸ Ἔθνος, καὶ κτιρίων καλλιμαρμάρων, ὅχι ἐλγνῶτερον τῶν Ξενοδοχείων αὐτῶν περιττῶν, διὰ νὰ στεγάζωσι σωματεῖα ἀνύπαρκτα καὶ περὶ τῶν ὁποίων οὐδεμία ὑπάρχει πιθανότης ὅτι θὰ ὑπάρξουν εἰς τὸ μέλλον! Μόνον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς μετὰ τοῦ Ὁρανοῦ συγκοινωνίας δὲν ἔχομεν ἀκόμη δωρεάν, ἀλλ' ἔχομεν ὅμως μίαν πρὸς τὸν μέλλοντα νᾶναυσυλῶσιν κάπου πρῶτος τὴν σημαίαν τῆς Ἑλευθερίας. . . . Ἐκτὸς τούτων ἔχομεν ἀκόμη καὶ ἐπιβλαβεῖς δωρεάς, φέρ' εἰπεῖν τὰς δωρεὰς καὶ τὰ κληροδοτήματα δι' ὑποτροφίας ἐν Εὐρώπῃ, χάριν ἐπιστημονικῶν σκοπῶν, τῶν ὁποίων ὅμως εἶνε γνωστὰ τὰποτελέσματα. Γίνεται δηλαδὴ μετὰ τῶν διδασκόντων, ὅχι ποτὲ τῶν διαπρεπεστέρων, εἰς τυπικὸς διαγωνισμὸς, ἐπιτυχάνει ὁ ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸς καὶ ὑπὸ τοῦ κόσμου τοῦ συγγενῶν καθηγητῶν ὑποστηριζόμενος, — ὁ ὅποιος πόσῃν σχέσιν ἔχει μὲ μέρφωσιν καὶ ἐπιστήμην ἀποδεικνύει αὐτὸς ὁ λόγος τῆς ἐπιτυχίας του, — ἀπέρχεται οὕτω εἰς Εὐρώπην, καταδαπανῶν ἐν τρυφῇ ἀμερίμῳ τὸ ξένον χρῆμα καὶ μετὰ τινα χρόνον ἐπιστρέφει νεότευκτος ἐξοχότης, ὅτε ἢ ἀπάξει ἀμέσως κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καμμίαν θέσιν ὑψηλῆς, ὑβρίζων καὶ βαδισυργῶν τὸν ἀντίπαλόν του, τὴν ὑψηλὴν τοῦ αὐτοῦ μαθήματος, ἔως οὗ εὐρεθῇ ὑποῦργος μὲ ἀρετὴν ἀσυνειδησίαν νὰ τὸν διορίσῃ, ἢ κατακλύζει τὰς ἐφημερίδας μὲ τὰς πομπωδεστέρους βεκλάμας, ἔως οὗ σχηματίσῃ πελατεῖαν ἢ ἐπιτύχῃ καμμίαν θέσιν, ὡς ἀμοιβὴν ἀδικημένου. . .

Ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν δωρεῶν εἶν' εὐτυχῶς μέγα καὶ ποικίλον. Οἱ ὁμογενεῖς φιλοτιμοῦνται πάντοτε νᾶνοῖναι τὸ βαλάντιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ κατὰ τὸν θάνατόν των δὲν εἶνε ἡ τελευταία αὐτῇ τὴν

ὁποίαν ἐνθυμοῦνται. Τοῦτο δὲν γίνεται ἴσως τόσον συχνά, ὥστε νὰ ἔχωσιν οἱ Ἕλληνες, ὅπως καυχῶνται, τὸ μονοπόλιον ἐν τῇ κόσμῳ τῆς ἐθνικῆς εὐεργεσίας, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε γίνεται. Εἶνε δὲ παρήγορον ὅτι μετὰ τῶν δωρεῶν, τῶν ὁποίων εἶδομεν τὴν ποιότητα, τῶν προσωρισμένων ἐν στενοτάτῃ φιλανθρωπείᾳ νὰ διατρέφωσι κηφήνας, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀποτελοῦσαι φωτεινὴν ἀντίθεσιν, ἔχουσιν μᾶλλον πρακτικὸν ἀλλ' εὐρῶς φιλανθρωπικὸν τὸν σκοπὸν, ἀληθεῖς ἐν ἐνὶ λόγῳ εὐεργεταί. Ἀποδλέπουσιν ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς τὴν σύστασιν κοινωνικῶς ὠφελίμων ἰδρυμάτων, ἐξ ἐκείνων διὰ τὰ ὅποια Κράτος νέον μὲν μάλιστα ἐξοικονομοῦν τὰπολύτως ἀναγκαῖα, οὔτε εὐκαιρεῖ, οὔτε εἰμπορεῖ νὰ λαμβάνῃ πάντοτε τὴν πρωτοδοσίαν. Τὸ ὀφφαντοτροφεῖον τοῦ Χατζηκώστα, τὸ Ἀμαλίσιον, τὸ Ἐργαστήριον τῶν Ἀπόρων Γυναικῶν, ἡ Γεωργικὴ Σχολὴ κτλ. ὑπάρχοντα εἰς τὴν κατηγόριαν ταύτην. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἐπίσης ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ Β. Μελά, ὑπὲρ ἰδρύσεως Νηπιαγωγείου, τὸ ὅποιον θὰ συστηθῇ μάλιστα ἐλευθερωθῇ ἢ διὰ χρεῶν ἀκόμη βεβαρυμένη μεγάλῃ οἰκίᾳ, ἢ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διατεθεῖσα, καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ κ. Κυριαζῆ ἢ πρόσφατος, ἢ δίδουσα τὴν ἀφορμὴν τῶν ὀλίγων αὐτῶν σκέψεων.

Τὸ ῥῆθὲν ποσὸν τῶν ἐξακοσίων χιλιάδων ὁ Γεώργιος Π. Κυριαζῆς δωρεῖται ἀ με τ α κ λ ῆ τ ω ς ἵνα ὁλόκληρον χρησιμοποιοῦνται «πρὸς ἰδρυσιν, συντήρησιν καὶ πληρῇ λειτουργίαν ἐπαγγελματικῆς ἢ τεχνικῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων φερούσης τὸ ὄνομα: Ἑπαγγελματικὴ Σχολὴ Γεωργίου καὶ Ἑλένης Κυριαζῆ, ἥς ἔδρα μὲν διαρκὲς ὀρίζεται ἡ πόλις τοῦ Μεσολογγίου, προσωρισμὸς δὲ ἡ τεχνικὴ ἀπόρων παίδων ἐκπαίδευσις εἰς τὰς ἐξῆς τέσσαρας τέχνας, ὧν ἡ χρησιμότης εἶνε ἐν Ἑλλάδι ἀναμφίβολος, ἥτοι εἰς τὴν σιδηρουργίαν, ξυλουργίαν, βαπτικὴν καὶ ὑποδηματοποιάν, αἵτινες θὰ διδάσκωνται ἐν τῇ ἰδρυθησομένῃ Σχολῇ καθ' ὅλους τοὺς κλάδους αὐτῶν καὶ τὰ εἶδη, βελτιούμενα βαθμῶν καθ' ὅσον ἐπιτρέπουσι τὰ ὑπάρχοντα διαθέσιμα χρηματικά ποσά».

Ἰδοὺ ἐκ τοῦ δωρητηρίου ἐν πρόγραμμα συντόμον, ὡς θὰ ἐλέγαμεν, καὶ περιεκτικόν. Ἡ διδασκαλία τῶν ἀνωτέρω κυρίων τεχνῶν, — τῶν ὁποίων ἡ χρησιμότης ὅχι μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ παντοῦ νομίζω εἶνε ἀναμφίβολος — εἶνε προσωρισμένη νᾶναπληρώσῃ μέγα κενόν. Θὰ δοθῇ μία ὥθις πρὸς τὰ πρακτικώτερα, χεῖρες πολλὰς θὰ εὐρωσιν ἐργασίαν ὠφέλιμον καὶ βεβαίαν, εἶνε δὲ πολὺ πιθανόν ὅτι μετὰ τὸν ἐξευγενισμὸν καὶ τὴν ἐξύψωσιν τῶν ἐπαγγελματιῶν, τὴν ὁποίαν μικρὸν κατὰ μικρὸν θὰ ἐπιφέρῃ ἡ ἰδιαίτερα καὶ συστηματικὴ αὐτῶν διδασκαλία, ἢ μέχρι τοῦδε καθ' ὅσον ἡξέυρομεν μὴ γινόμενῃ τοιαύτη, πολλοὶ θὰ στρέφωνται πρὸς τὰς Τέχνας, καὶ ποῖος εἰσεύρει μήπως ἡ Σχολὴ τοῦ Κυριαζῆ ἢ πρώτη, δὲν γίνῃ οὕτως ἀφορμὴ νὰ ἐλαττωθῇ μίαν ἡμέραν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ χρήματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐπιδιδόμενων καὶ νὰ ἐπηρεασθῇ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, ὅταν δὲν θὰ θεωρῆται ἀτιμωτικὸν δι' ἕνα ἄνθρωπον νὰ εἰσεύρῃ ὀλίγα γράμματα καὶ νὰ εἶνε συγχρόνως ἐντιμὸς καὶ δόκιμος τεχνίτης.

Διότι εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι ἐν τῶν αἰτίων, καὶ ὅχι τὸ μᾶλλον ἀσήμαντον, τῆς σημερινῆς καχεξίας εἶνε ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν νέων, μὴ εὐρίσκοντες στάδιον πρόχειρον ἢ ἀπὸ μίμνησιν καὶ φιλοδοξίαν, κατατάσσονται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἢ εἰς ἄλλας Σχολάς, περιμένοντες νὰ ζήσουν ὅλοι τῶν εἰς τὸπον τὸσον μικρὸν, ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἡ τοιαύτη τάσις νομίζω ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ζημιοὶ καὶ τὴν ἀληθῶς πνευματικὴν ἀνάπτυξιν παρακωλύει. Ἀλλοίμονον ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὅταν δὲν τὰς καλλιερῶσιν ἢ ἀπλῶς ὡς μέσα βιοποριστικά, ἀγωνιζόμενοι ἐν αὐταῖς σκληρὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, χωρὶς νὰ διακρίνονται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης φλογός, χωρὶς νὰ ποθελέπωσιν εἰς σκοπὸν αὐλότερον, ἀνακουφίζοντα τοὺς πόνους τῶν παθημάτων καὶ τῶν στερήσεων. Ἡ τοιαύτη πάλῃ συνιστᾷ τὰ κατὰ παρωδῖαν ὀνομαζόμενα θύματα τῆς Ἐπιστήμης. Βλέπομεν συχνὰ πάρα πολὺ συχνὰ εἰς τὴν κοινωνίαν μας ἀνθρώπους ωχροὺς καὶ καχεκτικούς, νεαροὺς γέροντας, οἱ ὅποιοι ἀφοῦ ἐτελειώσαν τὸ Γυμνάσιον τῆς πατρίδος τῶν ἡλθον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐφοίτησαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐπὶ ἔτη, φοροῦντες ῥάκη, κατοικοῦντες εἰς τρώγλας, τρώγοντες ξηρὸν ψωμὶ καὶ δανειζόμενοι ἢ ἀντιγράφοντες τὰ βιβλία τῆς μελέτης τῶν. Τὸ φαινόμενον, τὸ ὅποιον εἰμπορεῖ νὰ πατήσῃ τὸν παρατηρητὴν, δὲν ἐλέγχει ἔρωτα πρὸς τὴν Ἐπιστήμην. Ἡ μοχθηρὰ ἐκείνη μελέτη δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν συνήθως ἢ τὴν ἀπόκτησιν ἐνὸς διπλώματος καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ συντήρησιν· ὁ δὲ ἀνθρώπος ὁ θυσιάζας πολλὰς ἀνεύκων ἱκανοποιήσεως ἐπαρκούς καὶ νεότητα καὶ ἄνεσιν καὶ υγείαν, πόσον θὰ ἦτο εὐτυχέστερος ἐξ ἀρχῆς ἂν ἐδύνατο νὰ πασπαθῇ μίαν Τέχνην ἐπικερδῇ, καλῶς δοκιμασμένην, ἐφ' ἧς οὐδεμίαν πρόληψιν νὰ βαρύνῃ! Ἀλλὰ μήπως καὶ οἱ ὀπωδῆποτε ἀνετώτερον διανύοντες τὰς σπουδὰς τῶν, καὶ λαμβάνοντες διπλώμα διὰ συστάσεων καὶ ἐνεργειῶν, δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν; Τὸ πλῆθος τῶν κεχρισμένων ἐπιστημόνων αὐξάνει ὁλοὲν καταπληκτικῶς καὶ ἡ ὥς κόσμημα πολυτελείας θάναγκασθῶσιν οἱ νέοι — ὅπως τόσκι ἀπὸ τὸρα — νὰ ἔχωσι τὴν Περιγμηνήν, ἢ θὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν ἐξευτελιστικώτερον καὶ λυσσώδεστερον βιωτικὸν ἀγῶνα διαφιλονικιοῦντες ὀλίγα ἄρτου ψυχία πρὸς ἀγέλην πειναλέων διδασκτῶν καὶ προλητῶν.

*

Τὸ λυπηρὸν τοῦτο κοινωνικὸν φαινόμενον, ἰδρύματα ὡς ἡ Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ πολλαπλασιαζόμενα, εἶνε προωρισμένα νὰ καταστήσωσι σπανιώτερον. Τοιαύτην σημασίαν περιβάλλεται ἡ ἀπλὴ καὶ μετρίοφρων δωρεὰ τοῦ κ. Κυριαζῆ καὶ τόσην εὐρύτητα ἔχει, μοιλονότι ἐκ πρώτης ὄψεως εἰμπορεῖ νὰ φανῇ, ὡς σκοποῦσα μόνον νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς συγγενεῖς τοῦ δωρητοῦ «ἐξ αἵματος ἢ ἀγχιστείας μέχρ' ὁγδοῦ βαθμοῦ» ἢ τοὺς συμπατριώτας του τῆς Νεοπακτίας καὶ τοῦ Μεσολογγίου. — Ἡδὴ ὑπολείπεται ἡ ἐπὶ καλῶν βάσεων ἰδρύσις καὶ κανονικὴ λειτουργία τῆς Σχολῆς. Πικρὰ πείρα μᾶς ἐδίδαξε πῶς οἱ ἐντεταλμένοι μεταχειρίζονται συνήθως τὰς ἐθνικὰς περιουσίας ἐν Ἑλλάδι. Διὰ τοῦτο, μεθ' ὅ-

λον τὸ σεδαστὸν τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐποπτεύσῃ τὴν ἐκτέλεσιν, ἡ πρώτη δι' ἡμᾶς ἐγγύησις τῆς ἐπιτυχίας εἶνε αὐτὸς ὁ δωρητής, ὁ ὁποῖος, ζῶν εὐτυχῶς, θὰ φροντίσῃ μόνος περὶ ὅλων, φιλοδοξῶν ὅχι μόνον χρήματα ν' ἀφήσῃ ἀλλὰ καὶ καλῶς συγκροτημένον τὸ ἔργον, ὅταν ποτὲ θὰ πέλθῃ εἰς τὴν Ἀθανασίαν τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

ΟΛΟΓΥΡΑ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ⁽¹⁾

Ἀλλὰ σύ, φίλε, δὲν προσεῖχες τότε εἰς τὰ τετριμμένα αὐτά, ἀλλ' ἐφθόνεις μᾶλλον τοὺς μικροὺς δεκαετῆς παῖδας, τοὺς ἀνασηκῶντας τὴν περισκελίδα ὡς τὸν μηρόν, φέροντας τὰ πέδιλα εἰς τὸ θυλάκιον καὶ θαλασσῶντας ὑπὲρ τὸ γόνυ εἰς τὸ κύμα. Ἐβλεπες ἔξαφνα ἓνα τούτων νὰ κύπτῃ νὰ συλλαμβάνῃ μὲ τὴν παλάμην μικρὸν ὀκταπόδιον, νὰ τὸ δαγκάνῃ εἰς τὸν λαιμόν, ν' ἀγωνίζεται ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς του τοὺς μυζητήρας, νὰ τρέχῃ εἰς τὴν ἄμμου καὶ νὰ τὸ κοπανίξῃ γενναίως εἰς τὸν πρῶτον λίθον τὸν ὅποιον θὰ εὕρισκε, λείψανον παρασυρθέντος ἀπὸ τὰ κύματα ξηρολιθίνου περιβόλου κήπου ἢ ἐρείπιον πάλαι ποτὲ ὑπαρξάσης προκυμαίας. Καὶ ἡ μήτηρ σου ἡ φιλότεκνος ὅχι μόνον δὲν σοῦ ἐπέτρεπε νὰ τρέχῃς, ὅπως ἄλλοι, ἀνυπόδητος καὶ σύ, ἀλλ' ἀπήτει νὰ φορῇς καὶ κάλτσαις. Ὅποια δεσφὰ παιδαγωγικῆς δουλοσύνης! Εὐτυχῶς εἶχες πλησίον σου τὸν φίλον σου, τὸν Χριστοδουλῆν, ὅστις ὁμῆλιξ μὲ σέ, ἦτο εὐτυχέστερος κατὰ τοῦτο, ὅτι ἦτο πάντοτε ζυπόλυτος, καὶ οὐδ' ἐφόρει ποτὲ κάλτσαις. Φιλότιμον παιδίον! Ἐτρεχε δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀπὸ γιालὸν εἰς γιालόν, ἐβγαζε γρινιάτσαις, πορφύραις καὶ πεταλίδες διὰ δύο, καθούρια διὰ τρεῖς, ὀκταπόδια διὰ τέσσαρες. Καὶ μέρος μὲν αὐτῶν ἔκαμνε δολώματα, διὰ νὰ ψαρεύῃ μὲ τὴν καλαμιὰν ἀπὸ τὸ δειλινὸν ἕως τὸ βράδυ, μέρος δὲ ἐμοιραζέτο φιλαδέλφως μὲ σέ. Τὴν πρωῒαν ἐκείνην ὀλίγον πρὶν φθάσῃς εἰς τὸν μύλον τοῦ Μπαρμπαπαναγιώτῃ ὅστις ἴσταται ὡς φρουρὸς παρὰ τὸ δυτικὸν στόμιον τῆς λίμνης, ἐκεῖ ὅπου ἦτο οὐδέτερον ἔδαφος μεταξὺ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς, ὁ φίλος σου ὁ Χριστοδουλῆς, ἐπειδὴ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὰ ὕδατα ἐβαθύνοντο ὀλίγον τι ἀποτόμως, δὲν εὕρισκετο πολὺ μακρὰν εἰς τὸ κύμα, καὶ ἄμα εἶδεν ὅτι ἡ Πολύμνια πλησιάζασα ἤρχισε νὰ σοῦ ὁμῶς, ἔσπευσε νὰ ἀποβῇ εἰς τὴν ξηρὰν διὰ ν' ἀκούσῃ τί σοῦ ἔλεγε.

Ὅποιον λεπτοφυῆς σῶμα ἐσκέπαζεν ἡ λειομέταξος ὀρφνὴ ἐσθῆς! Πῶς διεγράφετο ἁρμονικῶς ἡ μορφή της μὲ γυνώδη πάλλευκον χρῶτα καὶ τὰ ἐρυθρὰ μῆλα τῶν παρειῶν, μὲ τὸν μελίχρυσον λαιμόν καὶ μὲ τὸ ἐλαφρῶς κολπούμενον στῆθος

¹Ἰδε σελ. 305.